

BOUW DE JUISTE GESPREKSTAFEL

Centrale vragen

- Hoe bepaal je wie er aan tafel komt?
- Hoe bewaak je dat alle aspecten (inhoud, proces en relatie) voldoende aan bod komen?
- Wanneer krijg je energie van de overleggen?

Het lijkt logisch: je wilt in de regio samenwerken op het gebied van onderwijsinnovatie dus je nodigt alle bestuurders binnen een range van 30 kilometer uit. Zeven bestuurders melden zich netjes op de eerste bijeenkomst, één bestuurder van een grote stichting zegt af. Al snel blijkt echter dat twee bestuurders helemaal geen urgentie voelen om hun onderwijs te innoveren. Voor een ander geldt dat hij dit onderwerp vooral belegd heeft bij zijn directeur onderwijs en weinig inbreng heeft. Weer een ander pleit zodanig voor volledig gedigitaliseerd onderwijs dat dit zichtbaar wrevel oproept bij de anderen. Kortom: de opstartfase verloopt moeizaam en blijft hangen in standpunten.

Het belang van een goede verkenning

Hoe voorkom je dit? Het begint bij een goede verkenning van de regio/ het speelveld en daarbij hoort een verkenning van de mogelijke samenwerkingspartners en hun inbreng. En bedenk daarbij: het is altijd makkelijker om later andere partijen uit te nodigen aan de gesprekstafel.

Het is moeilijker om partijen te vragen niet meer deel te nemen. Daarnaast weten we dat de complexiteit van samenwerken toeneemt als er meer partijen aan tafel zitten. Vanuit de opgave beredeneerd is het nodig om alle partijen in de regio te betrekken, maar is dat ook effectief? Moet je altijd zelf aan tafel zitten namens je organisatie of vaardig je iemand af die misschien wel beter past bij het proces? Kies je gesprekspartners zorgvuldig en kijk goed naar alle overeenkomsten en verschillen. Hoe houd je de energie goed? Denk ook eens aan een feestje.

Drie niveaus in gesprekken

Denk ook na of een onafhankelijke voorzitter of expert meerwaarde biedt om het proces te begeleiden. En dan, tijdens de gesprekken, is het goed om je bewust te zijn dat ieder gesprek altijd drie niveaus kent, te weten inhoud, procedure en interactie. De inhoud gaat over het onderwerp van het gesprek: wat willen wij met elkaar bereiken? Wat zijn onze belangen en standpunten? Wat zien we voor ons? De procedure gaat over de manier waarop het overleg vorm krijgt. Zijn wij aan het verkennen, analyseren of informeren? Welke punten staan op de agenda voor bespreking? Hoe gaan wij om met besluitvorming? Tot slot de interactie tussen mensen aan tafel. Hoe reageren wij op elkaar? Hoe is de sfeer? Wie leunt achterover? Zijn er mensen die niet aan het woord zijn en waarom zou dat zijn?

Op alle drie niveaus kun je interveniëren en kun je zorgen dat het gesprek een bepaalde dynamiek kent, het leuk wordt en energie geeft. Met name het niveau van de interactie wordt daarbij nogal eens vergeten, terwijl die vaak zo effectief is als het even niet goed gaat aan tafel.

Bronnen en mogelijkheden tot verdere verdieping

[Handreiking VO Raad: regie op samenwerking](#) Esther Klaster, Tim Dees en Ruben van Wendel de Joode.

